

Kralj Boris poslušá besede lepé,
Sreé mu napolnijo svete željé,
Od slike v slikárja obrne okó,
Hvaležnosti poln govóri mu takó :

„Težavno si delo izvrstno končal,
Za trud ti nikoli ne sme biti žal.
Govóri, izbírâj, izbéri si dar,
Slabó ne plačuje bolgarski vladár.“

„Ne misli o kralj!“ Metód pravi na tó,
„Da plača zlató me in drugo blagó;
Na maram daróv, ki sné rjá jih in molj,
Le s samim sebój me poplačaš dovolj.“

In novič o Kristu mu vnet govóri,
Ki rešil je, sodil bo svoje stvarí;
Kralj Borisu mehko topí se sreé,
Krst sveti v krščanske ga vzprejme vrsté.

F. Krek.

Poboljšani Lipe.

Krajčnikov Lipe je kaj rad zmikal tuje blagó. Nobena stvar ni bila varna pred njegovima rokama, ako jo je le mogel k sebi spraviti. Tudi druge otroke je zapeljeval v tatvino. Zaradi tega so ga gospod učitelj vže večkrat resno svarili in še celó kaznovali. Ali poboljšal se ni. Dan za dnevom je bil hudobnejši in predrznejši. Hudo, hudo je to žalilo njegove roditelje. Obče: grdó se je vedel in slabo učil.

Najraje in prav predrzno je segal po tujem ovočji ali plemenitem sadji. Ni je bilo tako goste trnjeve ograde, niti tako visocega plota, da bi se ne bil skobacal na vrt v tatvino. Vedel je za sleharno drevo in drevesce istega kraja. Tudi je dobro znal, kdaj katero drevo sad dozoréva. Ljudje so nanj pazili, a malo malokdaj mu prišli do živega. Znal se je kaj zvijačno zagovarjati.

Ljudje so pogostoma rekli: „Kakšen li konec čaka tega tatinskega dečka!“ Roditelja sta se žalostila nad zlim sinom ter vzdihovala: oh kaj bode, kaj bode iz njega, ako se ne poboljša!

Predrzni tatek pa se kmalu vjame. Sam je hitel v čudno past. Zna se, Bog vselej ne dopušča, da bi se pregreha brez kazni nadaljevala.

Nekoč gresta Krajčnikov Lipe in Ulčarjev Mihec skupaj iz šole domóv. Bilo je opóludne. Vže sta na koncu vasí. Do dóma sta imela pol ure daleč.

„Veš ti? Tam-le je župnikov vrt,“ reče Lipe svojemu továrišu Miheu.

„Nu, kaj je potlej, če je,“ odgovori Mihec.

„Nu, v sredi vrta raste hruškovo drevo, obloženo zrelih hrušek, rumenih kakor maslo. To sem videl včeraj in si dobro ogledal. Tudi je pri deblu naslonjena lesena stolica, od koder se lahko prime za spodnje vejevje,“ reče Lipe!

„Poslušaj me, Mihec moj,“ nadaljuje Lipe, „gospod župnik sedé prav zdaj pri kosilu, srebljajoč juho to govejo. Njihova kuharica se suče v mnogih opravih v kuhinji. Pes Karo, veš óni, ki meni pravi: „gav, gav, gav“! leží tam pred kuhinjo, natezajoč pasji gobec po dišavi, ki prihaja iz bogate kuhinje. Skočiva, skočiva brzo čez plof na vrt! Hrušek teh lepíh si natrgajva, kolikor jih moreva spraviti v žepe in široka nádrija v srajco. Tako bode pravo. Ej, ej! kako bodo dobre! Danes bova južino lahko pogrešala.“

„Jaz vže ne grem, bojim se!“ pravi Mihec. „Videl bi naju Grgánov Jurijca, ki deteljo seče ondu na „Selih“, pa tudi Mehčinov Jaka, ki peso osipava pri „Kali“ na „Soridalskej“ njivi.

Lipe mu odvrne: „Grgánov Jurijca je zamišljen v svojo košnjo; Mehčinov Lipe pa skrbi, da mu bode pesa dobro osuta. Mačka bi rada imela slastno ribo, a boji se zmočiti si nežne šapice. Takó je s teboj: hruške bi rad jedel, a bojiš in plašiš se, nadloga neumna, ljudi, ki te niti ne vidijo niti ne slišijo. Mihec! ti si za nič. Nu meni je vse jedno, ako se tebi blačice tresó od strahú, vsaj do vrta pojdi z menoj; tam za plotom me počakaš; veruj mi! nihče te ne ukrade. Delo urno zvršim. Hrušek bodeva imela v izobilji.

Mihec se izgovarja, da bi ju utegnoli sam gospod župnik zasačiti in tudi njega kaznovati kot pomagača pri tatvini. Končno se udá zapeljiveu.

Gresta. Vže sta zadej za plotom. Kakor bi mignil, skoči Lipe na župnikov vrt ter smukne na bogato obloženo hruško. Vže stoji visoko gori v košatem vrhu, kjer so bile hruške najbolj zrele in tudi zeló brsne.

Juhuhu! Lipe se tihoma smeje. Srečen je. Zna se, rumene hruške mu bingljajo okolo lačnih ust. Vse mu je lepo pri rokah. Žepe in vrečasta nédrija ima pripravljena. Do vrha bode kmalu vse to napolnjeno.

MLadi, jedva desetletni tatek, ne premišljuje dolgo. Urno seže po prvej bližnjaj hruški. Ni se je še dobro dotaknil — kar mu roka omahne, kakor bi ga kdo po njej udaril. Mihec, pazèč za plotom, oglasí se preko plota s svarečim glasom: „Pst, pst! vidiš li, kdo gre?“ Takój se spusti v tek po stezi domóv. Da bi videl, kaj se bode zgodilo z Lipetom, tega ni hotel čakati. Lipe ves prestrašen zapazi, da gredó gospod župnik sem po vrtu z nekacimi papirji v rokah.

Ubežati je prepozno. Molčé se potají, stisnivši se k deblu pri rogovilastem vrhu.

Gospod župnik so navadno kosili ob 11. uri. Opóludne so dobivali iz pošte pisma in časopise. Čitati novine tam pod senčnato hruško v sredi vrta, bilo jim je v pravo zabavo. Tudi danes so to storili. Vže sedé na klopici pod hruško. Niti iz daleka jim ne pride na misel, da čepí kdo nad njimi potajen gori v vrhu košate hruške.

V takej pásti Lipe še nikoli ni bil kakor zdaj. Pogum ga zapusti. Strah ga prešine. Bog ga začuvaj, da bi kaj zganil z životom; da bi mu noga izpodrsnila raz vejo, ali pa, da bi zakašljati moral; izdal bi se. Potem gorjé, vjetemu Lipetu!

O da bi le še zdaj srečno ubežati mogel; nikoli več se ne dotaknem tujega blagá, — misli sam v sebi. Ali kako ubežati dokler sedé gospod župnik pod hruško?

Lipetu vedno bolj vroče prihaja. Tesno mu je pri srei. Dela trdne obljube in sklepe, da se izvestno poboljša, ako se samó zdaj še povoljno reši te jako ozbiljne neprilike. Samó jedino to želi, da bi šli gospod župnik kmalu iz vrta. Mudi se jim pa prav nič ne. Časopis za časopisom prelistujejo. Časi tudi kaj glasno zamrmrajo. Zdaj vstanejo. Poštevši se nekoliko tjà in sèm pod hruško, zopet sedejo na klopico. Ura v stolpu odbije jedno. Lipetu je to čakanje in trpljenje cela večnost. Dalje ne more več prestajati. Bedni tatek se je vjel v hudo past. Nogi ga bolita. Mravljínčaste so. Teló se mu trese. Oči so mu solzne. Vroč je v glavi kakor goreča glavnja. Vže se potihoma ihtí. Glasán jok komaj še more zadržavati. Zdaj pa zdaj morejo gospod župnik to zaslišati ter se ozreti na drevó.

Nepričakovano pa stopi župnikova kuharica na vrt. „Gospod župnik! pojdite domóv. Jagodnikov Fran je prinesel plačat najemščino od cerkvene senožeti, tiste nad Stedinovimi Lazni.“ To rekši, otide kuharica urnih korakov nazaj v farovž, pustivši vrata odprta za seboj.

Zdaj se je Lipetu zvedrilo mračno čelo. Srce se mu umiri. Zvezdica rešitve mu zablesti. Težave ga ostavijo. Misli si: župnik otidejo, a jaz — smuk z drevesa — in frk skozi plot. Takó ubežim. Živ krst me ne bođe videl niti sumičil, da sem bil na župnikovej hruški.

Ali to naglo tolažilo je bilo kaj kratko.

Pri odprtih vratih se pritepe na vrt domač velik pes Karo. Gospod župnik vstanejo, da bi šli iz vrta domóv. V istem trenutku pa Karo zavóha in opazi nekaj živega gori na hruškovem drevesu. „Gav, gav, gav!“ laja in renči skakajoč okolo hruške. Gospodu župniku se to kaj čudno zdi. Najbrže čepí mačka gori v vejevji, pravijo sami v sebi. Ko se pa ozró po drevesu, ugledajo stisnjenega dečka visoko gori pri deblu. Začudijo se. „Jojminesta! kaj te je neki zmotilo nesrečni Lipe, da si se predrznil na tuje drevó,“ rekó nejevoljni. „Takój se mi doli spravi, grda maloprida tatinska!“

Sram in strah je Lipeta neizrečeno.

Drugič mu velevalo gospod župnik, da se naj spravi z drevesa. Ali Lipe se ihteč oglasi: „Bojim se!“ Še bolj resnobno ga opominajo: „Ako ne slušaš, takój pošljem po gospoda učitelja.“ A Lipe se zopet izgovarja: „Bojim se!“ Naposled ga vabijo z lepo besedo k sebi, rekoč: „Veš kaj, ako me slušaš in prideš doli, nič žalega ti ne storim.“ A Lipe še zmirom ponavlja: „Bojim se!“ — „Koga se vender bojiš, ako ti jaz nič žalega ne storim?“ Zdaj še le pové Lipe odkritosrčno, da se boji psa Karota. Lipe ga je po večkrat dražil in kamenje nanj metal. Bila sta si velika sovražnika. A tudi pri družih vaških pséh je bil Lipe na jako slabem glasu. Predobro so ga poznali.

Zdaj gospod župnik vsaj zvedó, kaj je vzrok, da Lipe ne pride z drevesa. Takój ukažejo: „Alá, Karo! domóv se spravi!“ Uboga pasja para, pokorna svojemu gospodarju, takój otide iz vrta.

Kakor trstika se tresoč, spleza Lipe počasi z drevesa. Plakaje pade na koleni pred gospoda župnika ter prosi milosti in odpuščenja. Obečuje in zatrjuje, da se hoče resnično poboljšati, da nikoli več ne stori kake krivice in se nikoli več ne dotakne tujega blagá.

Gospod župnik ga lepo posvaré in podučé. In ker so videli skesano in odkrito srce, radi so mu oprostili zagrešek. Šel je vender le žalosten domóv. Bal se je roditeljev. Ker pa jih je odpuščenja lepó prosil in jim svoje poboljšanje zatrjeval, posvarila sta ga za zdaj roditelja in kaznovan ni bil.

In res — Lipe se je poboljšal. Popolnem se je odvadil grde tatvine. Tudi se je pridno učil in lepo vedel. Časoma je bil pravi vzor vsem svojim sovrstnikom.

Lipe vzraste v krepkega mladeniča. Povsod so ga imeli radi; vsacemu je bil priljubljen. In zdaj je Lipe pameten mož in čvrst kmetovalec. Občina si ga je izvolila za svojega župana in vse je zadovoljno ž njim.

Kdo li vé, kako nesrečen bi bil lahko, ako bi se ne bil v mladosti odvadil grde tatvine?

Deca moja draga! Poboljšani človek se dopada Bogu in ljudem. Sreča mu je prijateljica.